

REISVERSLAG INDIA

10 november – 1 december 2012

Zaterdag 10 november 2012

Rond het middaguur op deze zaterdag in november vertrekt onze vlucht van zeven uur naar India. Na het overbruggen van een tijdsverschil van vier-en-een-half uur landen we om kwart voor twaalf 's avonds, lokale tijd, op de Indira Ghandi International Airport, even buiten de hoofdstad Delhi. Onze bagage is gelukkig ook meegekomen, de paspoort- en visumcontrole verloopt voorspoedig. Eenmaal buiten komt de contactpersoon van de reisorganisatie op ons af. Even later is ook onze chauffeur er. Het is voor het eerst dat ik met een auto met chauffeur op reis ga. Meestal rijd ik zelf met een huurauto, maar in India is het heel normaal om je te laten rijden. Je wilt je hier ook niet zelf met een auto in het verkeer begeven (zie verderop). Mr. Singh, op het eerste gezicht een aardige man, gaat ons deze reis rondrijden in een witte Toyota Etios (al snel zal blijken dat tachtig procent van de auto's in India wit is). Het is ruim na middernacht, maar op de wegen rond de luchthaven is het nog behoorlijk druk. Ons eerste 'vooordeel' wordt al meteen bevestigd: iedereen rijdt hier voortdurend luid toeterend dwars door elkaar. Er is in India eigenlijk maar één verkeersregel: 'er zijn geen regels'. Zolang je maar geen koe aanrijdt, want die zijn hier heilig. Indiërs rijden niet heel hard of roekeloos, maar wel allemaal dwars door elkaar en ze willen overal als eerste langs. Doodvermoeiend.

Het is een half uurtje rijden naar ons hotel in Karol Bagh, een wijk in het noorden van Delhi. Zo midden in de nacht en met dichte luiken, afval en zwerfhonden op straat oogt de wijk een beetje als een achterstandsbuurt. Dat zal de volgende dag erg meevallen: als de luiken open zijn en er leven op straat is, is het een heel normale wijk (naar Indiase begrippen dan.) Hotel Perfekt is per... eh, nou ja simpel en schoon. Het bed is maar 1.80m lang en ondanks dat ik niet zo heel groot ben, steken m'n voeten dus uit. En het matras is hard, maar dat zullen alle bedden in India blijken te zijn. Omdat we morgen Delhi willen gaan bekijken en er in de stad veel te zien is, willen we morgenochtend vroeg opstaan. We gaan dus snel slapen. Het is half drie als we het licht uitdoen.

Zondag 11 november 2012

Na vier uurtjes slapen gaat de wekker alweer. Nadat we hebben ontbeten in de ontbijtzaal, waar duidelijk geen enkele moeite is gedaan om ook maar enige sfeer te creëren, en onze chauffeur zich een half uur te laat heeft gemeld, laten we ons afzetten bij het Rode Fort (Lal Qila), in het deel van Delhi dat 'Old Delhi' wordt genoemd. Dat is een beetje misleidende term. Delhi (thans vijftien miljoen inwoners) is ontstaan uit zeven kleinere steden en fortificaties, die door de eeuwen heen door steeds nieuwe heersers werden gebouwd. Deze heersers maakten deel uit van de zogeheten 'Mughal dynastie', nazaten van de Mongoolse krijgshoofd Genghis Khan. Het deel dat 'Old Delhi' heet, is in de zeventiende eeuw gebouwd door de derde generatie Mughal heersers, Sjah Jahan, en heette toen Sjahjahanabad. Oorspronkelijk was de stad geheel ommuurd door een acht kilometer lange stadsmuur met meerdere stadspoorten. De muren zijn verdwenen en van de poorten staan er nog vier overeind. Het Rode Fort, dat dus del uitmaakte van Sjahjahanabad, dankt zijn naam aan de rode zandstenen muren. Het is een imposante fortificatie, gebouwd tussen 1638 en 1648. Binnen de muren vind je oude ontvangsthallen, privévertrekken, hammams (baden) en tuinen. De gebouwen staan er nog, maar de ooit rijke aankleding met tapijten en gordijnen is uiteraard verdwenen, net als veel van de muur- en plafondschilderingen. Toch is een deel van de schilderingen bewaard gebleven en samen met de zuilengalerijen en bogen, deels van marmer, geven ze een goed beeld van de ooit rijk gedecoreerde gebouwen. Terwijl wij de oude gebouwen bekijken, worden wij op onze beurt bekeken door de Indiase bezoekers. We

worden regelmatig door Indiërs op de foto gezet en zelfs een paar keer gevraagd om met hen te poseren ☺.

Nadat we het Rode Fort hebben bewonderd, lopen we via de straatjes van 'Old Delhi' naar de grootste moskee van India, de Jama Masjid (vrijdagmoskee). Old Delhi bestaat uit een wirwar van kleine straatjes, die stuk voor stuk overbevolkt zijn door verkopers van alles van eten en kleding tot matrassen en auto-onderdelen, met daar tussendoor voetgangers, tuktuks, riksja's, taxi's auto's, koeien en een enkele geit. Iedereen die een claxon heeft, gebruikt deze permanent, waardoor het een kakafonie van geluid is. Je moet voortdurend opletten niet tegen andere voetgangers aan te lopen of door een riksja omver gereden te worden. Het is overweldigend, chaotisch en lawaaiig, maar als je erin meegaat, is er niets aan de hand en hoezeer iedereen elkaar ook beconcurrereert om iedere vrije centimeter, het gaat verbazingwekkend goed. De Jama Masjid ligt wat hoger dan de rest van Old Delhi. Via een trap en een grote poort, waar je je schoenen moet achterlaten, kom je op een enorme binnenplaats, die naar verluidt 25.000 mensen kan herbergen. Op de vier hoeken staan hoge minaretten, er is een klein bad in het midden waar bezoekers zich kunnen wassen, maar de aandacht wordt toch vooral opgeëist door de gevel van de enorme moskee met z'n grote marmeren koepels aan de rechterkant van de binnenplaats. Een indrukwekkend gebouw.

Aan het eind van de ochtend gaan we eten bij Karim, een restaurantje in één van de zijstraatjes bij de Jama Masjid. Om half twee komt mr. Singh ons halen om ons naar het mausoleum van Humayan te brengen. Dat is een half uur later dan we hadden afgesproken. Nadat we dat vriendelijk doch duidelijk hebben laten blijken, zal mr. Singh de rest van deze niet één keer meer te laat komen ☺. Humayan was de zoon van de grondlegger van de Mughal dynastie (Babur). Zijn mausoleum werd in de zestiende eeuw gebouwd in opdracht van zijn weduwe. Het is een fraai staaltje Mughal architectuur, die als voorbeeld heeft gediend voor de latere Taj Mahal in Agra. Temidden van tuinen staat een gebouw met grote koepels, waarbinnen zich de tombe van Humayan bevindt. Het gebouw is van buiten overigens een stuk indrukwekkender dan van binnen. Onze volgende stop is Ghandi Smriti. Dit is het huis waar de 'grondlegger van de natie', Mahatma Ghandi, de laatste jaren van zijn leven woonde en waar hij op 30 januari 1948 werd vermoord. Het huis is nu ingericht als museum ter ere van deze legende, wiens strijd voor waarheid en geweldloosheid tot op vandaag velen inspireert.

We hebben al veel gezien op deze eerste dag in India, maar we zijn nog niet klaar ☺. Mr. Singh brengt ons langs de Indiapoort, een triomfboog á la de Arc de Triomphe in Parijs, die begin twintigste eeuw is gebouwd ter ere van alle Indiase gesneuvelden in een reeks van oorlogen. Veel 'Delhiwallah's' (zoals inwoners van Delhi worden genoemd) brengen hier met hun gezin de zondagmiddag door. De Indiapoort staat aan het oostelijke einde van de Rajpath (koningsweg), een lange, brede boulevard die van oost naar west loopt. Dit is 'New Delhi', begin twintigste eeuw gebouwd en aangelegd door de Britten, nadat zij hadden besloten om van Delhi de hoofdstad van India te maken, in plaats van het toenmalige Calcutta (nu Kolkata). 'New Delhi' werd gebouwd ten zuiden van 'Old Delhi' (Sjahjahanabad) en is totaal anders dan het oude gedeelte van de stad. Dit deel van de stad is zeer ruim opgezet, met grote gebouwen in Brits-koloniale stijl, brede wegen, grote rotondes en dure huizen voor ministers en topambtenaren. Misschien is het bedoeld om 'grandeur' uit te stralen, maar ik vind het vooral sfeerloos. Aan het westelijke eind van de Rajpath staat het presidentieel paleis (Rashtrapari Bhavan), al even afstandelijk achter een groot hek, en iets daarvan het parlamentsgebouw, Sansad Bhawan. Onze laatste stop van vandaag is de Bangla Sahib Gurudwara, een groot, wit marmeren sikhtempel met een grote gouden koepel bovenop. De tempel is in bedrijf, maar je kan hem ook als niet-sikh gewoon bezoeken (zij het zonder schoenen en met een raar oranje hoofddoekje op (echte sikhs dragen natuurlijk een echte tulband). Naast de tempel ligt een grote vijver met (volgens de sikhs) gewijd water. Het is een aparte plek om als niet-sikh te bezoeken. Na de sikhtempel hebben we genoeg gezien voor vandaag. We gaan terug naar het hotel en daarna eten in een restaurantje twee straten

van het hotel. We zijn moe, maar voldaan: we hebben veel gezien vandaag. Morgen verlaten we Delhi.

Maandag 12 november 2012

Vandaag is een reisdag. Tegen half tien verlaten we Delhi, op weg naar de deelstaat Rajasthan. Het eerste uur gaat nog door de buitenwijken van Delhi, over brede snelwegen, geflankeerd door moderne kantoorgebouwen, waar onder meer callcenters van westerse bedrijven zijn gevestigd en voor werkgelegenheid zorgen. De grote kantoorgebouwen vormen een contrast met de kleine, armoedig aandoende winkeltjes direct langs de weg. De rest van de reis gaat over voornamelijk tachtig-kilometerwegen. Behalve personenauto's rijden hier pick-ups volgeladen met mensen, kamelenkarren, ezelskarren en lopen er koeien en geiten langs en op de weg. De omgeving is verder niet echt boeiend: tamelijk droge landbouwgrond met hier en daar wat bomen. Af en toe komen we door een dorpje en steeds is het beeld hetzelfde: een drukke straat met winkeltjes, groente- en fruitkraampjes, riksja's, voetgangers, auto's die luid toeterend hun weg proberen te vinden en loslopende koeien (langs de weg, midden op de weg, op vluchtheuvels).

Er zitten maar een paar restaurants langs de route, dus het 'garden restaurant' waar we stoppen, wordt ook door bussen vol andere toeristen bezocht. Rond vier uur komen we aan in Mandawa, in de regio Shekawati. Het is een druk, toeristisch stadje, dat echter de moeite waard is vanwege het grote aantal oude beschilderde koopmanshuizen (haveli's). West van de Sonthaliya poort loopt de 'main bazaar', een drukke straat die eigenlijk te smal is voor bussen, maar waar de lokale buschauffeurs toch telkens twee tegelijk door proberen te persen. De voetgangers en koeien steeds opzij jagend door luid getoeter. Veel vrouwen hier (en overal in Rajasthan) dragers kleurrijke gewaden met gezichtsluiers (in tegenstelling tot de jongste generatie vrouwen en mannen, die zich westers kleden). We wandelen langs een paar van de mooiste haveli's van Mandawa: de Naveti haveli, de Dev Dutt Goenka haveli en de Goenka Double haveli, alle voorzien van fraaie muurschilderingen.

We eten vanavond op het dakterras van restaurant Monica, een rustige plek, weg van de drukke bazaar, waar je heerlijk kan eten terwijl het langzaam donker wordt. We eten uiteraard lokaal eten, dat wil zeggen curry's in alle soorten en maten, met naan, chapati of rijst. De meeste hindu's zijn vegetariër dus je vindt overal een ruime keuze aan vegetarische gerechten, naast gerechten met kip of lamsvlees. Obers vragen meestal of je je eten 'spicy' wil, waarop wij stevast 'medium spicy' antwoorden en dat is eigenlijk altijd goed. Maag- en darmproblemen (de beruchte 'Delhi belly') doen zich tot nu toe gelukkig niet voor ☺. Ook de 'cultuurschok' waar je voorafgaand aan een reis door India voor wordt gewaarschuwd, valt ons erg mee. Het beeld van veel mensen is dat India ontzettend vies en smerig is, maar als je vaker in niet-westerse landen bent geweest en je er een beetje op instelt, valt het reuze mee. Ja, er ligt overal afval op straat, in de grote steden hangt smog, er lopen dieren op straat en hier en daar hangt een urinelucht, maar in de 'horrorverhalen' die je weleens hoort, herkennen wij ons niet. De drukte en hectiek is soms overweldigend en ja, je bevindt je in een totaal andere wereld dan de onze, maar de 'schok' valt mee.

Dinsdag 13 november 2012

Nadat de wekker is gegaan, ontdekken we in de badkamer een niet nader gedefinieerd beest, het zal het enige beest zijn dat we deze reis in onze hotelkamer tegenkomen. Na het douchen valt de stroom uit. Stroomstoringen komen in India veel voor. Een paar weken voor onze reis heeft heel noord-India (een gebied zo groot als west-Europa) dagen zonder stroom gezeten. Deze stroomstoring komt precies op tijd (aangezien ook de boiler nu uit is). Voor een goed ontbijt hoef je hier niet aan te komen. Wat toast,

verdacht rode jam, thee of nescafé en soms sap of een banaan, dat is het wel zo'n beetje.

We verlaten Mandawa in westelijke richting. Na een half uurtje rijden komen we in Fatehpur, een klein stadje met een drukke hoofdstraat. Ook hier weer hetzelfde beeld: loslopende koeien, tuktuks, riksja's, bussen en voetgangers die strijden om de beperkte ruimte, groente- en fruitstalletjes, teveel kapperszaakjes voor zo'n klein stadje (meestal open, waardoor je praktisch buiten wordt geschoren), je kijkt je ogen uit. Ik dacht dat ik in India af en toe wel eens een koe op straat zou zien, maar in werkelijkheid struikel je erover. Ze lopen en liggen echt overal: in winkelstraatjes, op de doorgaande weg, op vluchtheuvels, kruispunten en rotondes, tussen marktkraampjes. En opzij gaan ze niet, zodat het verkeer zich de hele tijd om de dieren heen moet manoevreren. We bezoeken nog enkele haveli's die ook hier rijk gedecoreerd zijn met muurschilderingen van onder meer olifanten, soldaten, vrouwen en zelfs een vroege automobiel. De meeste haveli's verkeren in slechte staat, hele stukken pleisterwerk zitten los of zijn helemaal verdwenen. Sommige muurschilderingen zijn vervaagd, andere zijn gerestaureerd (of misschien beter: overgeschilderd).

Na Fatehpur is het nog zo'n drie uur rijden naar Bikaner. Zeker gezien de zestig kilometer per uur die mr. Singh vandaag consequent aanhoudt. Om drie uur komen we aan in Bikaner. Mr. Singh weet een restaurantje waar we kunnen lunchen. Ook al doe je niet zoveel op zo'n reisdag, na het karige ontbijt gaat een goede lunch er wel in. Het Basant Vihar Palace, ons hotel, is een groot roze gebouw dat er stijlvol uitziet, maar helaas wel een eindje buiten het centrum van Bikaner zit. Het hotel vormt een contrast met het tentenkampje van een nomadenfamilie, dat zich tussen het hotel en de weg bevindt. Nadat we zijn ingecheckt, gaan we naar Deshnok, dertig kilometer ten zuiden van Bikaner. Hier bevindt zich de Karni Mata tempel. Volgens een legende reïncarneren de leden van de Charan kaste in de vorm van ratten, waarna ze weer reïncarneren als Charan. De ratten worden daarom als heilig beschouwd en lopen hier overal los door de tempel. De tempel wordt dagelijks bezocht door Indiërs die Karniji (die het verhaal van de ratten heeft bedacht) komen eren. Wij komen vooral kijken omdat een tempel vol loslopende ratten zo'n bizar idee is. Heel apart.

Op de terugweg stoppen we nog even bij het National Research Center on Camels, waar de kamelen net te eten hebben gekregen. Het doet een beetje dierentuinachtig aan, terwijl we in Rajasthan overal kamelen tegen zullen komen. We eten vanavond in ons hotel, wat in India heel gebruikelijk is. Alleen zijn we vanavond wel de enige gasten in de oversized eetzaal ☺. Als we klaar zijn met eten, komt mr. Singh ons uitnodigen even mee te gaan naar buiten. Het is vandaag Diwali, dé feestdag voor hindu's. Overal hangt kleurrijke verlichting, mensen wisselen cadeautjes en zoetigheden uit en 's avonds wordt er overal vuurwerk afgestoken. Mr. Singh wil, omdat wij zijn gasten zijn, graag even samen met ons Diwali vieren. Ook andere chauffeurs en toerleiders zijn er. Ze hebben hun auto's versierd met bloemenkransen. Ook wij krijgen een bloemenkrans om, waarna mr. Singh met ons op de foto wil. Hij is helemaal blij. Leuk dat hij ons uitnodigde om Diwali mee te vieren.

Woensdag 14 november 2012

Na het eerst echt goede ontbijt (buffet) worden we om half tien afgezet bij het Junagarh Fort in het centrum van Bikaner. Het fort is vandaag gesloten, dus we kunnen alleen een blik werpen op de buitenkant van het fort. Het is eind zestiende eeuw gebouwd en omgeven door een indrukwekkende muur. Daaromheen is veel later vreemd genoeg een (lagere) rode muur gebouwd, waardoor de oorspronkelijke muur als je om het fort heenloopt grotendeels aan het zicht wordt onttrokken. Na een rondje om het fort lopen we via een lange rechte straat naar de oude stad van Bikaner. Ook hier kijk je weer je ogen uit naar het leven op straat. Meer dan in Delhi en Mandawa worden we hier overal aangesproken ("hello!"), nagestaard en uitgenodigd voor een ritje in een tuktuk. We zijn

hier ook bijna de enige toeristen... we lopen via de Kotepoort de oude stad in. De bazaars van de oude stad zijn niet zo idyllisch als je misschien zou verwachten: het zijn in feite gewone straatjes met kleine winkeltjes. Er zijn straatjes waar ze alleen maar metalen pannen, potten en emmers verkopen, en straatjes met alleen maar schoenwinkeltjes. Ook hier loop je temidden van een kakafonie van geluid (lees: getoeter). Aan de zuidwestkant van de oude stad staat de Bhandreshwar tempel, een jaintempel die eind vijftiende eeuw is gebouwd, met een opvallende witte toren. Het is er een drukte van belang, voor de ingang van de tempel ligt een grote hoeveelheid schoenen van bezoekers en er klinkt harde muziek. Ook lopen we langs een paar mooie haveli's. Je raakt makkelijk verdwaald in de straatjes van de oude stad. Toch bereiken we zonder veel omwegen weer de Kotepoort. We lopen terug richting het fort. Daartegenover zit restaurant Gallops, waar we in de schaduw eten, afkoelen en onze voeten rust geven. Het is ruim dertig graden en we hebben drie uur in de oude stad rondgelopen. Terug in het hotel relaxen we de rest van de middag in de tuin van het hotel.

Donderdag 15 november 2012

Na het ontbijt vertrekken we om acht uur uit Bikaner, op weg naar onze volgende bestemming: Jaisalmer, zo'n 230 kilometer verderop. Over de tachtig-kilometerwegen (er zijn geen snelwegen in Rajasthan) is dat een rit van ruim vier uur. We doen er nog iets langer over, omdat we onderweg gaan lunchen bij een restaurantje langs de weg en omdat we twee keer moeten stoppen voor een spoorwegovergang. De slagbomen gaan hier niet dicht als er een trein aankomt, maar op het tijdstip dat de trein er hoort te zijn. Het kan dus best zo zijn dat je (zoals wij vandaag) tien minuten staat te wachten omdat de trein vertraagd is. Verder is het een lange, saaie rit door een steeds droger wordend landschap. We rijden door het westen van Rajasthan, zo'n vijftig kilometer van de grens met Pakistan.

Nadat we in ons hotel in Jaisalmer zijn aangekomen, frissen we ons even op en vertrekken daarna naar Khuhri, een klein dorpje in de Tharwoestijn, zo'n drie kwartier ten zuiden van Jaisalmer. Hier gaan we een heuse kamelentocht maken. Nou ja, tochtje. We nemen plaats op twee kamelen die al op ons liggen te wachten. Schommelend komen ze omhoog. Echt comfortabel is het niet op een kameel, maar het is toch altijd wel leuk en bijzonder om op de rug van zo'n beest door de woestijn te rijden. De Tharwoestijn is (in ieder geval hier) een grauwe, steenachtige woestijn, met hier en daar wat lage begroeiing en een klein deel met zandduinen. In een half uurtje sjokken we daar op onze kamelen naartoe. Vanaf de zandduinen kan je de zon zien ondergaan. Het is niet echt een spectaculaire zonsondergang, maar toch leuk, ook al zijn we niet de enige toeristen hier. Na zonsondergang rijden we weer terug. Aansluitend krijgen we eten met traditionele muziek en dans aangeboden. Helaas bestaat het eerste gedeelte alleen uit muziek en dans en laat het eten erg lang op zich wachten. De muziek kan ons niet echt bekoren en we hebben honger. Na het eten rekenen we snel af en laten ons terugbrengen naar het hotel. Doodmoe, maar de kamelentocht was een leuke ervaring.

Vrijdag 16 november 2012

Vandaag hebben we de hele dag om Jaisalmer te bezichtigen. Jaisalmer ligt in het westen van Rajasthan en is in de twaalfde eeuw gesticht. Het is geen grote stad, maar de straatjes lopen nergens recht, waardoor je er makkelijk verdwaalt. Die straatjes zitten allemaal vol met souvenirwinkeltjes, Jaisalmer is één van de meest bezochte plaatsen in Rajasthan. Ondanks die souvenirwinkeltjes is Jaisalmer wel sfeervoller dan Bikaner. Midden in de stad ligt het Jaisalmer Fort, gebouwd van gele zandsteen, ook in de twaalfde eeuw en omgeven door imposante muren met bastions. Je komt het fort binnen via vier poorten: Akhai Pol, Surai Pol, Ganesh Pol en Hawa Pol. Het fort wordt nog steeds door zo'n tweeduizend mensen bewoond en is dus echt een deel van de stad. Het is er ook net zo druk. Aan de noordkant van het centrale plein, Main Chowk, bevindt zich het

paleis van de maharawals, zoals de heersers (maharaja's) van Jaisalmer hier werden genoemd. Aan de buitenkant is het paleis uitvoerig met beeldhouwwerk gedecoreerd. Bij een bezoek aan het paleis loop je door smalle gangetjes (duidelijk niet gemaakt voor westerlingen), over smalle trapjes en door de vertrekken waar de maharawals en hun vrouwen leefden, inclusief een slaapvertrek met originele Delftblauwe tegeltjes.

Na het paleis lopen we door de smalle straatjes van het fort naar de jaintempel, een tussen de twaalfde en vijftiende eeuw gebouwd complex, met muren, plafonds en pilaren vol met minutieus beeldhouwwerk. Via nog meer straatjes komen we uiteindelijk weer uit waar we zijn begonnen. We gaan lunchen in een restaurantje even buiten het fort. Restaurant Saffron is gevestigd in een oude haveli, op het dakterras ben je even weg van de drukte op straat. Buiten het fort vind je (met een beetje zoeken) een paar fraaie haveli's. De Nathmalji-ki haveli en de Pawa haveli zijn in de negentiende eeuw gebouwd in opdracht van rijke koopmannen. Ook deze haveli's zijn aan de buitenkant uitvoerig met beeldhouwwerk gedecoreerd dat je ook in het Jaisalmer Fort ziet (en in tegenstelling dus tot de haveli's in Shekawati, die vooral beschilderd waren). Omdat de meeste toeristen hier uit India zelf komen, zijn wij westerlingen weer een attractie op zich. Meerdere keren worden we gevraagd om met Indiërs op de foto te gaan. Om vier uur laten we ons weer door mr. Singh naar het hotel brengen. Dit hotel heeft een zwembad, dat helaas te koud is om enigszins aangenaam een duik te nemen. Maar op een ligbedje bij het zwembad is het toch heerlijk een paar uurtjes relaxen.

Zaterdag 17 november 2012

De Indiase samenleving is strikt ingedeeld volgens ene hiërarchisch systeem: varna's (bij ons beter bekend als kasten). Iedereen behoort tot één van de vier varna's: die van de priesters en leraren, die van de heersers en strijders, die van de handelaren en bestuurders of die van de slaven. Daaronder bevinden zich nog de dalits, of kastelozen. Binnen de varna's heb je de jati's, de 'subkasten'. Zo heb je binnen de kaste van de handelaren bijvoorbeeld subkasten voor groentehandelaren, juwelenhandelaren et cetera. De jati is voor de Indiërs hun eigenlijke kaste, tot welke kaste je behoort, bepaalt je sociale contacten, je werk, met wie je trouwt et cetera. Hindu's geloven dat de kaste waarin je wordt geboren het resultaat is van je vorige levens. Door goed te leven, kan je in een volgend leven in een hogere kaste komen. Hoewel discriminatie in India officieel verboden is, is het kastensysteem nog altijd bepalend voor iemands leven.

We verlaten Jaisalmer en rijden in 5,5 uur naar Jodhpur. Opnieuw geldt: voor de omgeving of natuur hoef je niet naar Rajasthan te komen. Onderweg stoppen we voor de lunch in een restaurantje langs de weg. Ons hotel in Jodhpur, Kuchaman haveli, is gevestigd in een oude haveli, net binnen de muren van de oude stad. We willen het 'sightseeing' voor morgen bewaren en even internetten, maar de computer in de lobby doet het niet en wifi ligt eruit ("Hey, this is India", zou mr. Singh zeggen). Dan maar naar het dakterras, waar ook het restaurant is gevestigd. Terwijl apen zich vermaken op de daken van de omliggende huizen (grappig, apen midden in de stad), relaxen wij hier een tijdje en bestellen wat te eten terwijl de lucht boven Jodhpur langzaam paars kleurt.

Zondag 18 november 2012

Net als alle dagen tot nu toe is het weer prachtig weer en ruimschoots boven de dertig graden. Het mooie van ons centraal gelegen hotel is dat je zo de stad in loopt. We zijn meteen wakker als weer tussen het drukke getoeter lopen. Vergeleken met eerdere steden is Jodhpur een stuk viezer. Er ligt meer afval op straat en je moet nog meer uitkijken voor de koeienvlaaien. Het is maar een klein stukje lopen Sardar Market, het centrale marktplein, aan de noord- en zuidkant begrenst door een oude poort. In het midden staat een Engels aandoende klokkentoren. Vanaf hier is het twintig minuten lopen naar het Meherangarh Fort. Dit is een indrukwekkend fort, dat, gebouwd op een hoge rots, hoog boven de stad uittorent. Het is een hele klim, maar boven heb je een

prachtig uitzicht over de stad. Veel huizen in Jodhpur zijn blauw geschilderd, daarom wordt dit de 'blauwe stad' genoemd.

Je passeert maar liefst zeven verdedigingspoorten voordat je bij de woonverblijven van het fort komt. Het fort is oorspronkelijk gebouwd in de vijftiende eeuw, later zijn er delen en poorten aan toegevoegd. De gebouwen in het fort zijn al even indrukwekkend als de buitenkant. Binnenplaatsen met bewerkte gevels, bogen en zuilen en vensters en luiken met rasterwerk. Een aantal delen zijn ingericht als museum, met wapens, draagstoelen en schilderijen, andere zijn nog steeds ingericht zoals in de tijd van de maharaja's, zoals de Phool Mahal, met rijk versierde wanden en plafonds, en de Moti Mahal, één van de ontvangstruimten. Aan het eind van ons bezoek aan het fort eten en drinken we even wat en daarna lopen we naar de Jaswant Thanda, een wit marmeren gebouw, eind negentiende eeuw gebouwd ter ere van Jaswant Singh II. Het gebouw doet dienst als tempel. Daarna lopen we via de steile straatjes weer terug naar beneden. We hebben 5,5 uur rondgelopen en het is erg warm, dus de rest van de middag relaxen we. Voor het eten kies ik vanavond eens voor wat anders. We hebben deze eerste week in India twee keer per dag curry's met naanbrood gegeten. Altijd lekker en iedere keer weer anders, maar toch begin ik het een beetje zat te worden. Vanaf nu ga ik wat meer afwisselen met rijstgerechten.

Maandag 19 november 2012

De afgelopen week is het landschap alleen maar vlak en droog geweest, maar vandaag verandert dat in de loop van de dag. Naarmate we zuidelijker komen, wordt het landschap heuvelachtiger en is er meer begroeiing. Ranakpur ligt dan ook midden in de Aravalliheuvels. Een welkome afwisseling. Ranakpur ligt negentig kilometer ten noorden van Udaipur en is bekend vanwege de grote jaintempel die hier in de vijftiende eeuw is gebouwd. Het is een enorme marmeren tempel, waarvan het dak leunt op 1440 pilaren. Alles, de muren, de pilaren, de plafonds, de koepels, alles is gebeeldhouwd. Het is onvoorstelbaar hoeveel werk hierin is gaan zitten, je blijft kijken. Het is de indrukwekkendste tempel die we tot nu toe in India hebben gezien.

Als we verder rijden, komen we langs de weg een groep apen tegen (fotostop 1) en even verderop een groep vleermuizen die met z'n allen in een boom hangen (fotostop 2). Aan het eind van de middag komen we aan op onze bestemming van vandaag: Udaipur. De auto kan 's middags niet de oude stad in, dus voor het laatste stukje stappen we over in een tuktuk. We hebben een kamer gekregen in een ander hotel dan de bedoeling was, maar mr. Singh spreekt terecht van een 'upgrade'. We zitten direct aan het Picholameer (het eerste water van betekenis dat we deze reis zien) en onze kamer heeft uitzicht over het meer, het Lake Palace en de ondergaande zon. Met recht 'a room with a view!' ☺ Beter gaan we het deze reis niet krijgen denk ik.

Dinsdag 20 november 2012

Udaipur, in de zestiende eeuw gesticht door Udai Singh II, is prachtig gelegen aan het Picholameer, met de Aravalliheuvels op de achtergrond. In het meer liggen twee eilandjes: Jag Niwas, een in de zeventiende eeuw gebouwd wit marmeren paleis dat nu dienst doet als hotel, en Jag Mandir, uit dezelfde eeuw. Aan de oevers van het meer bevinden zich meerdere ghats (wasplaatsen), waar inwoners van Udaipur zichzelf wassen, de was doen, maar ook afval weggooien, waardoor je je afvraagt hoe je de was hier in vredesnaam schoon krijgt. Udaipur is verder wel een stuk schoner dan Jodhpur (naar Indiase begrippen dan) en erg toeristisch, maar daarom zeker niet minder de moeite waard. Nadat we op het dakterras van het hotel in alle rust en met uitzicht op het meer hebben ontbeten, lopen we richting het City Palace. Eerst komen we nog langs de Jagdish tempel, een zeventiende eeuwse hindutempel, veel kleiner dan de tempels die we de afgelopen dagen hebben gezien, maar net zo bewerkt. Het City Palace, gebouwd

van gele zandsteen, is het grootste paleiscomplex in Rajasthan en bestaat uit elf verschillende paleizen (mahals) die over een periode van driehonderd jaar zijn gebouwd. Tussen de paleizen bevinden zich binnentuinen en alles is met elkaar verbonden via smalle overdekte gangetjes (trapjes op, trapjes af), waardoor het geheel een doolhof lijkt. We komen door verschillende paleizen met namen als Badi Mahal (tuinpaleis) en Moti Mahal (parelpaleis). Ook hier weer veel bewerkte gevels, ramen, poortjes en uitzicht over Udaipur. Sommige ruimtes zijn ingericht met schilderijen met heldhaftige maharaja's tijdens veldslagen, ontvangst van buitenlandse gasten of op tijgerjacht. Het is een drukte van belang in het complex, waar we ruim twee uur doorbrengen.

Na het City Palace lopen we over de voetgangersbrug naar het schiereiland aan de noordkant van het meer (tegenover ons hotel). Op het puntje van het schiereiland is restaurant Ambrai gevestigd, waar je vanaf je tafeltje op het terras uitzicht hebt over het meer, het City Palace (links), het Lake Palace (midden) en een ghat (rechts). Prachtig weer, heerlijk eten en een geweldig uitzicht, dat is nog eens genieten en we nemen hier dan ook de tijd. Eind van de middag gaan we terug naar ons hotel, waar we op het dakterras wederom relaxen en genieten van het uitzicht en wat Indiase snacks.

Woensdag 21 november 2012

Vandaag reizen we van Udaipur naar Pushkar. De rit neemt bijna de hele dag in beslag. Niet alleen vanwege de gemiddelde snelheid (nog steeds tachtig- en zestig-kilometerwegen), maar ook omdat we vlak voor Ajmer (twintig kilometer voor Pushkar) in een file terechtkomen. Bij een viaduct in aanbouw is blijkbaar iets misgegaan: een hijskraan is van het in aanbouw zijnde viaduct gestort en meters lager te pletter geslagen. Er staat een lange file met voornamelijk vrachtwagens, maar mr. Singh manoeuvreert onze auto behendig langs de wachtende vrachtwagens en met een half uurtje vertraging kunnen we verder. Vervolgens rijdt mr. Singh vlakbij Pushkar verkeerd, waardoor we nog iets later aankomen. Geen probleem, we hebben vandaag verder toch geen plannen. Het zit mr. Singh vandaag toch al niet mee, want onderweg heeft hij ook al een schaap aangereiden. Twee kleine schaapjes renden plotseling de weg over en de auto raakte de tweede. Mr. Singh stopte pas na een kilometer om te kijken of er schade was, om te voorkomen dat hij ruzie zou krijgen met de eigenaar van het arme schaapje.

Het is de tijd van het jaarlijkse Pushkarfestival. Hindu's komen van heinde en verre naar Pushkar om de god Brahma te eren. Tevens vindt in dezelfde periode de grootste kamelenmarkt ter wereld plaats. En daarom zijn we hier ☺. Nadat we zijn ingecheckt in het (deprimerende) Ram Kuti guesthouse, wandelen we naar het Pushkarmeer, dat het hart van het kleine stadje vormt. Hier kijken we (met vele andere toeristen) naar de zonsondergang. Als de zon onder is, worden aan alle kanten van het meer overal kleine olielampjes neergezet, waardoor alle kades en ghats langs het meer worden verlicht. Helaas wordt het idyllische hiervan enigszins tenietgedaan door de tl-verlichting die veel gebouwen ontsiert (de term 'sfeerverlichting' lijken ze in India niet te kennen). We bemachtigen een perfect plekje op het terras van het Sunset Café, waar we wat te eten en drinken bestellen. Zonder alcohol, want Pushkar is voor hindu's een heilige plaats, dus vlees, eieren en alcohol zijn hier niet te krijgen.

Donderdag 22 november 2012

De kamelenmarkt (Unt Mela) vindt even buiten Pushkar plaats. Gedurende een week komen hier duizenden handelaren uit heel Rajasthan met even zoveel kamelen bij elkaar. Het is een geweldig gezicht: duizenden kamelen, staand, liggend, etend, slapend, met daar tussendoor handelaren die bij hun tentjes zitten te eten of aan het onderhandelen zijn. Grote kamelen, kleine kamelen, donkerbruine kamelen, beige kamelen, kamelen met kleurige versiersels, kamelen met guitige gezichten, we lopen er ruim twee uur tussendoor (en maken er veel teveel foto's ☺).

Vanwege het Pushkarfestival is het in Pushkar druk met bezoekers, westerse toeristen maar vooral ook veel Indiërs uit het hele land die voor het meer naar Pushkar komen. Dat doen ze het hele jaar door, maar vooral in de vijf dagen voor volle maan in november. Door bij één van de maar liefst 52 ghats in het meer te baden, wassen de hindu's alle zonden van zich af. Veel vrouwen dragen kleurrijke gewaden. Voor westerlingen en camera's zijn de ghats eigenlijk verboden gebied, dus wij bekijken het vanaf een afstandje (een telelens is dan erg handig). De rest van de middag doen we rustig aan, slenteren wat langs de vele souvenirwinkeltjes en gaan wat drinken in de rustige tuin van het Om Shiva restaurant, een heerlijke koele plek (met wifi). Eten doen we vanavond op het dakterras van Sixth Sense.

Vrijdag 23 november 2012

Vanochtend rijden we in 2,5 uur van Pushkar naar Jaipur, een relatief korte rit. We verblijven hier in het uitbundig beschilderde Bissau Palace hotel. Het inchecken gaat tergend traag en de sleutel van de kamer krijgen we nog niet, want inchecken kan vanaf twaalf uur en het is tien voor twaalf. Zucht... Dan maar eerst lunchen. Om één uur laten we ons door mr. Singh naar het Amber Fort (ook wel Amer Fort) brengen, 11 kilometer ten noorden van Jaipur. De regio werd tussen 1037 en 1728 vanuit Amer bestuurd, totdat maharaja Jai Singh de stad Jaipur stichtte. Ook dit fort is weer fraai gelegen, hoog bovenop de rotsen en heeft imposante muren, toegangspoorten en grote binnentuinen. De Singh Pol (leeuwenpoort) leidt naar het paleis waar de maharaja's en hun gevolg woonden en de diverse ontvangstruimtes. Overal mozaïeken, bloemmotieven en opvallende, kitcherige plafonds met spiegeltjes (vooral in de Sheesh Mahal, de privéruimte van de maharaja en zijn vrouw). Het is een mooi paleis, toch weer anders dan wat we eerder hebben gezien en voornamelijk door Indiase toeristen bezocht.

Om vier uur zijn we terug in het hotel en gaan we even op een bedje bij het zwembad liggen. Omdat er ook een paar toergroepen in het hotel logeren, serveert het restaurant vanavond alleen een buffet. Veel duurder natuurlijk dan de normale kaart. Daar hebben we geen zin in, maar de manager van het restaurant weet het goed gemaakt: we mogen 'à la carte eten', tegen de normale prijs, zolang we maar kiezen uit de gerechten die ook in het buffet zitten. Met andere woorden: hetzelfde eten, maar tegen een lagere prijs. Dat is nog eens meedenken ☺. Bovendien is het eten heerlijk.

Zaterdag 24 november 2012

Om maar meteen met de deur in huis te vallen: Jaipur stinkt. Het is me in heel noord-India tot nu toe erg meegevallen. Er ligt wel overal afval en op sommige plekken ruikt het niet al te fris (vooral bij openbare toiletten, waar de hele dag de zon op staat), maar in Jaipur hangt op meer plekken een urinelucht of een andere onaangename geur. Daarnaast is Jaipur een ontzettend drukke en chaotische stad. Het is de hoofdstad van Rajasthan en ook veruit de grootste stad van deze Indiase deelstaat. Je zou denken dat het getoeter van auto's, tuktuks en brommers op een gegeven moment wel went, maar toch valt ook hier het lawaai weer op. Het centrum van Jaipur is de hele dag door één grote file, waarbij iedereen luid toeterend door elkaar rijdt en juist daardoor alles vastzet. Terwijl de kamelenkarren, paardenkarren en jij als voetganger daar tussendoor je weg proberen te vinden. Jaipur heeft brede rechte wegen met grote kruispunten. Oversteken doe je daar als voetganger met gevaar voor eigen leven. Gewoon dwars tussen al het verkeer door. Gelukkig weten we telkens zonder kleerscheuren de overkant te halen. In de drukte van de stad worden we weer voortdurend aangesproken, door riksrijders die een stadstoer aanbieden ("very cheap!") en verkopers die je kleurrijke stoffen willen verkopen ("come look at my shop please!").

Jaipur wordt de 'roze stad' genoemd. De oude stad, gesticht in 1727, is omringd door een zalmroze stadsmuur met diverse poorten en ook binnen de stadsmuren zijn alle gebouwen zalmroze. Overal zitten kleine winkeltjes, vaak niet groter dan een paar

vierkante meter. Op het ene blok zijn ze gespecialiseerd in potten en pannen, een eindje verderop in sieraden of stoffen. Daar tussendoor worden op straat groenten en snacks verkocht. Handelaren met handkarren lopen af en aan. Als eerste bezoeken we de Iswari Minar, een soort minaret-zonder-moskee, gebouwd in de achttiende eeuw en 42 meter hoog. Bovenin heb je een prachtig uitzicht over Jaipur. In het centrum van de roze stad bevindt zich het City Palace. Het paleis is door maharaja Jai Singh gebouwd nadat hij het centrum van de deelstaat had verhuisd van Amer naar Jaipur. Een deel van het paleis wordt nog steeds bewoond door de nazaten van de maharaja. Het complex bestaat uit een ommuurd terrein met binnentuinen, ontvangsthallen en woonverblijven. Alles uiteraard zalmroze geschilderd. Eén van de binnentuinen heeft vier fraai gedecoreerde poorten (voor ieder seizoen één), waaronder één met pauwen is versierd. Vanaf hier heb je ook zicht op de Chandra Mahal, de residentie van de maharaja en het deel dat nog steeds wordt bewoond. Na het City Palace lopen we nog langs de Hawa Mahal (1799). Het ziet eruit als de gevel van een paleis, maar er zit maar een één kamer diep gebouwd achter. De facade is bedoeld om de vrouwen van het hof vanachter luiken naar de processies op straat te laten kijken zonder zelf gezien te worden. Ook dit is weer een opvallend roze gebouw. Vanaf hier lopen we via de drukke straatjes en bazaars de oude stad uit. Voor een restaurantje moet je in het (relatief) nieuwe en net zo hectische gedeelte van de stad zijn. Wij lunchen bij restaurant Natraj, waarna we in drie kwartier naar ons hotel teruglopen en gaan relaxen op de veranda voor onze hotelkamer.

Zondag 25 november 2012

Om één of andere reden was er de hele nacht hard getrommel te horen... Niet echt ongestoord geslapen dus. Vandaag staat de rit van Jaipur naar Agra op het programma. De laatste lange autorit van deze reis. Onderweg bezoeken we Fatehpur Sikri. Dit paleiscomplex is in de tweede helft van de zestiende eeuw gebouwd in opdracht van de Mughal-heerser Akbar, als vervanging van het Rode Fort in Delhi. Na de voltooiing was Akbar echter druk met militaire zaken in de regio Lahore en na terugkeer ging hij toch weer naar Agra en bleef Fatehpur Sikri verlaten achter. Het complex is een mengeling van hindu- en moslimarchitectuur en in tegenstelling tot de meeste paleizen en steden (die volgens hindutraditie noord-zuid zijn gebouwd), zijn de gebouwen in Fatehpur Sikri richting Mekka gebouwd. Het complex bestaat grofweg uit twee delen: mardana (het mannengedeelte) en zenana (het vrouwengedeelte). Je denkt misschien: "nee hè, niet wéér een paleiscomplex", maar Fatehpur Sikri is toch weer hele anders dan de paleizen van de maharaja's in Rajasthan. Het is gebouwd in rode zandsteen, met zuilengalerijen met gedetailleerd gewerkte zuilen en gevels en verschillende binnentuinen met privévertrekken, onder meer voor Akbar's vrouwen. Akbar 'verzamelde' namelijk vrouwen: zijn harem bestond naar verluidt uit meer dan 5.000 vrouwen...

Buiten de muren van het mooie paleiscomplex bevindt zich de Jama Masjid, die werd gebouwd kort voordat het paleiscomplex werd gebouwd. Achter de imposante hoofdboort (Buland Darwaza) bevindt zich een enorm plein (waar de drukte van buiten niet doordringt), met rondom zuilengalerijen, in dezelfde gemengde bouwstijl als de paleizen, een grote gebedshal en een aantal tombes van moslimheiligen. Ook dit in rode zandsteen gebouwde complex is weer erg fraai. Aan het eind van de middag komen we aan in ons hotel in Agra. Het hotel ligt op een kilometer van de Taj Mahal, die we morgenochtend zullen bezoeken. We eten vandaag in restaurant Only, dat niet ver van ons hotel, langs een drukke, donkere weg zit waar je niet zo snel een restaurant (of voetgangers zoals wij) zou verwachten.

Maandag 26 november 2012

We staan vandaag vroeg op: om vijf uur gaat de wekker. We willen vroeg bij de Taj Mahal zijn om de ergste drukte voor te zijn. Het begint net licht te worden en het is nog vrij rustig op straat. We blijken niet de enigen te zijn die vroeg zijn opgestaan. Bij de ingang van de Taj Mahal staat al een rij mensen te wachten. We kopen een kaartje en

sluiten aan in de aparte rijen voor mannen en vrouwen. Eten en drinken mag niet mee naar binnen, maar je krijgt als bezoeker wel een flesje water en hoesjes voor je schoenen. We staan ruim een half uur in de rij (als we later weer naar buiten lopen, is de rij twee keer zo lang geworden). Na de ingang kom je op een binnenplaats, met de hoofdpoort die je naar de tweede binnentuin (charbagh) leidt, waar aan de noordkant de Taj Mahal staat. Het wereldberoemde gebouw is gebouwd in opdracht van Sjah Jahan als eerbetoon voor zijn favoriete vrouw, Mumtaz, die overleed bij de geboorte van hun veertiende kind. De bouw begon in 1632 en duurde tot 1653. Het 55 meter hoge gebouw is geheel in marmer opgetrokken en staat op een eveneens marmeren verhoging. Het gebouw is perfect symmetrisch, met vier minaretten op de vier hoeken en een enorme uivormige koepel. Van dichtbij zie je dat het marmer bewerkt is met voornamelijk bloemmotieven. Om de toegangspoorten aan de vier zijden van het gebouw staan koranteksten. We hebben al veel paleizen gezien in India, maar de Taj Mahal is toch wel het ultieme monument. Er zijn veel bezoekers, maar doordat de binnentuin groot is, is het niet té druk en heb je alle gelegenheid om foto's te maken. Naarmate de zon verder opkomt en door de ochtendnevel prikt, verandert het licht op de Taj Mahal. Binnen in het gebouw bevinden zich de tombes van Mumtaz (Taj is een korte versie van haar naam) en haar man Sjah Jahan. Maar het gebouw is vooral van de buitenkant ene ontzettend indrukwekkend bouwwerk. Erg mooi om in het echt te zien.

Als we terug zijn in het hotel hebben we eigenlijk wel weer trek. We hebben voor ons bezoek aan de Taj Mahal al snel even wat gegeten, maar we mogen toch nog een tweede keer aanschuiven. Aan het begin van de middag laten we ons door mr. Singh afzetten bij het Agra Fort. Mughal heerser Akbar liet het fort in de zestiende eeuw bouwen en zijn kleinzoon Sjah Jahan vulde het later aan. Net als het Rode Fort in Delhi is het Agra Fort gebouwd van rode zandsteen, hoewel Sjah Jahan er later ook enkele marmeren gebouwen aan heeft toegevoegd. Ook hier weer audiëntiezalen met bewerkte bogen en pilaren, luiken en zuilengalerijen. Hier en daar lopen apen rond. In sommige ruimten kan je nog zien dat de wanden en plafonds vroeger geschilderd waren, bij andere gebouwen zijn de decoraties gerestaureerd. Hoewel het zeker niet het eerste fort is dat we in India bezoeken, is ook deze weer prachtig om te zien.

Na het Agra Fort lopen we langs de Jama Masjid (1648). Om daar te komen, moeten we door een stukje van de oude stad waar het ontzettend druk is. Er zijn hier teveel mensen en tuktuks op te weinig vierkante meters. We moeten door een tunneltje onder het spoor door, maar dat wil iedereen en het liefst tegelijk. We komen bijna vast te zitten, zo druk is het, maar we weten uiteindelijk de andere kant te bereiken. Hoewel hij dezelfde naam heeft, is de Jama Masjid van Agra niet zo mooi als die in Fatehpur Sikri gisteren. In een hoek van het binnenplein geeft een aantal leraren les aan kinderen. Ze hebben allen een stok, waarmee de jongentjes flinke tikken op hun handen krijgen. Blijkbaar in de veronderstelling dat ze daar iets van leren. Naar om te zien. We hebben met mr. Singh afgesproken dat hij ons om zes uur weer bij het fort komt halen, maar we zijn er al veel eerder. We gaan dus maar een tijdje op de stoeprand zitten mensen kijken. Eten doen we vanavond weer in restaurant Only, dat is gisteren immers goed bevallen.

Dinsdag 27 november 2012

Vandaag doen we rustig aan. We slapen uit, ontbijten uitgebreid (hotel Amar heeft veruit het beste ontbijt van deze reis) en worden om tien uur opgehaald. Ook de grote Mughal heerser Akbar heeft een mausoleum en dat staat in Sikandra, een voorstad van Agra. Op de weg daar naartoe neemt mr. Singh een rotonde tegen de rijrichting in (niet geheel ongebruikelijk in India). Een man op een motor reageert boos en krijgt vervolgens de wind van voren van mr. Singh, die er blijkbaar niet van is gediend dat hij wordt uitgescholden, ook al is de man op de motor een politieman... Bij het mausoleum van Akbar is het een beetje hetzelfde plaatje: een grote toegangspoort, daarachter een strak aangelegde tuin, met in het midden een groot gebouw, het mausoleum, met een rijk gedecoreerde poort met koranteksten en binnen beschilderde plafonds. De gang naar de

ruimte waar de tombe staat en die ruimte zelf zijn echter geheel kaal. Behalve de tombe zelf is er helemaal niets.

Na twee-en-een-halve week beginnen we het drukke verkeer en het getoeter een beetje zat te worden. Na ons bezoek aan Sikandra gaan we daarom terug naar het hotel, waar we in de tuin onder een parasol in de schaduw de middag doorbrengen (normaal zou je misschien een terrasje pakken, maar die hebben ze hier niet). Aan het begin van de avond worden we door mr. Singh opgehaald en naar het treinstation in Tundla gebracht, op een half uurtje rijden van Agra. Bij het station nemen we afscheid van mr. Singh. Hij heeft ons achttien dagen veilig door noord-India gereden, van allerhande adviezen voorzien en is prettig gezelschap geweest. We bedanken hem hartelijk en nemen afscheid. Twee door mr. Singh geregelde jongens brengen ons en onze bagage naar het juiste perron en loodsen ons ook de trein en de goede coupé in. De trein heeft 'maar' twintig minuten vertraging. We delen onze vierpersoons coupé met een ouder echtpaar uit de Verenigde Staten. De trein verrast ons in positieve zin: de treinen zijn oud, maar het zijn ruime coupés, die je met een deurtje kan afsluiten, met twee bedjes boven elkaar, keurig voorzien van schoon beddengoed en handdoeken. Tegen tien uur doen we het licht uit, in de hoop vannacht een beetje te kunnen slapen.

Woensdag 28 november 2012

We hebben allebei redelijk geslapen, hoewel we wel regelmatig wakker zijn geweest. Met slechts een half uurtje vertraging komen we aan op het station van Varanasi (door veel Indiërs Benares genoemd). Ondanks het vroege tijdstip is het een drukte van belang op en rond het station. We gaan op zoek naar een tuktuk om ons naar het hotel te brengen. Niet moeilijk: eenmaal buiten komen de tuktuwallah's vanzelf op je af. Voor honderd rupee worden we naar de oude stad gebracht. Een deel van het centrum is afgesloten vanwege het Dev Deepawali festival, dat wordt gehouden tijdens volle maan in november (komende nacht). Daarom was het dus zo druk op het station: er zijn tienduizenden hindu's in Varanasi om precies bij volle maan in de Ganges (Ganga) hun zonden af te wassen. De tuktuk kan niet helemaal bij het hotel komen, dus het laatste stuk moeten we lopen. Hoe dichterbij de rivier komen, hoe drukker het wordt: een enorme mensenmassa begeeft zich naar de ghats langs de rivier (let wel: het is nog geen half zeven 's ochtends). We lopen een beetje op de gok met de mensenmassa mee en zien uiteindelijk een bordje met de naam van ons hotel. Nog een paar smalle straatjes door en we zijn er. Het Rashmi guesthouse zit direct aan de rivier en vanaf het dakterras heb je een geweldig uitzicht over de Ganges en de ghats aan de oever beneden.

Het is nog vroeg en onze kamer is nog niet beschikbaar, dus we geven onze bagage vast af en gaan daarna eerst ontbijten. Op dit vroege tijdstip doet het hotel nog wat desolaat aan en ook het restaurant op het dakterras is nog verlaten. Maar als het personeel eenmaal is gearriveerd, zitten we om zeven uur heerlijk buiten aan het ontbijt, met uitzicht op de rivier, maar nog een beetje duf van onze nacht in de trein. Na het ontbijt besluiten we een eindje te gaan rondlopen. Beneden ons hotel zit de Manmandir ghat en vanaf daar kan je van de ene naar de andere ghat lopen (er zijn er ongeveer tachtig in Varanasi). Het is ontzettend druk bij de ghats, hele gezinnen en families zijn naar de Ganges gekomen om zich in deze voor hindu's heilige rivier te wassen. Ook hier in Varanasi is het niet bepaald schoon: overal liggen koeienvlaaien en afval en regelmatig ruik je een urinelucht, en dat allemaal op dezelfde plek als waar mensen zich in de rivier 'reinigen'. Overal worden oranje bloemen en kleine olielampjes verkocht (die bij of in de rivier worden gelegd als offer), daar tussendoor lopen de onvermijdelijke koeien en een enkele geit. De meest bizarre ghat is toch wel de Manikarnika ghat. Deze is speciaal bedoeld voor crematies. Het is een wat macaber uitziende ghat: zwartgeblakerde gebouwen en grote stapels hout, waarmee de brandstapels worden gemaakt. Vrijwel continu worden door de smalle straatjes van de oude stad van Varanasi draagbaren aangevoerd met daarop overleden hindu's, die in de Ganges worden gedompeld en daarna op de oever worden verbrand. Er is net een crematie bezig als wij langslipen. Het

is verboden zo'n ceremonie te fotograferen en ik krijg het aan de stok met een Indiër die doorheeft dat ik me daar niet helemaal aan houdt. We lopen snel verder.

De ghats zijn met trappen verbonden met de wat hoger gelegen straatjes van de oude stad. Het is een wirwar van straatjes waar je makkelijk je oriëntatie verliest. Ze zijn te smal voor auto's en tuktuks, dus je vindt er vooral voetgangers en (uiteraard luid toeterende) brommers. Uiteindelijk komen we weer bij de hoofdweg, die uitkomt bij de Dasaswamedh ghat. Daarna is het dakterras van het hotel een prima plek om te lunchen en van het uitzicht over de Ganges te genieten. Aan het begin van de avond, als de zon ondergaat, verzamelen zich weer duizenden Indiërs langs de ghats en in bootjes op het water. Vooral bij de Dasaswamedh ghat is het druk: er wordt hier vanavond een feetselijke ceremonie uitgevoerd in het kader van dev Deepawali. Overal op de trappen van de ghats zijn kleine olielampjes neergezet (net als eerder in Pushkar), wat de oevers van de Ganges een sprookjesachtige sfeer geeft. Hindu's laten kleine bakjes met olielampjes op de rivier wegdrijven en er is vuurwerk. Zoals in heel India doet iedereen maar wat (wat ertoe leidt dat net in het water gelaten olielampjes even later alweer worden overvaren), maar het geheel heeft wel wat. Het Dev Deepawali festival zal de volgende dag op de voorpagina's van de kranten staan.

Donderdag 29 november & vrijdag 30 november 2012

We staan vandaag vroeg op. Een boottocht over de Ganges is namelijk het leukst als de zon net op is en Indiërs naar de oevers van de rivier komen om ochtendrituelen uit te voeren en zich te wassen. We hoeven bij ons hotel de trap naar de ghat maar af te lopen en er komt al een bootmannetje op ons af. "Boat?" Een privétochtje van een uur met z'n roeiboort kost 500 rupee per persoon, maar na enig afdingen betalen we 600 rupee voor ons tweeën. Het mannetje roeit ons een uur lang langs de ghats van Varanasi. Langs de oevers is het minder druk dan gisteren. We varen voor een deel langs de ghats waar we gisteren al hebben gelopen, maar vanaf het water ziet alles er toch weer anders uit. De zon is net op en het is dan ook een heerlijk rustig boottochtje.

Terug in het hotel gaan we eerst ontbijten, voordat we nog een eindje langs de ghats lopen. 's Middags relaxen we nog een tijdje op het dakterras van het hotel (in de zon, maar dankzij een verkoelend briesje is het er goed uit te houden). Aan het begin van de avond worden we opgehaald en naar de luchthaven van Varanasi gebracht voor onze vlucht naar Delhi, waar we morgen nog één dag zullen doorbrengen, voordat we weer terugvliegen naar Nederland. Maar vanaf hier verloopt onze reis iets anders dan gepland. Drie weken is het goed gegaan met het eten en de hygiëne en hebben we allebei geen last gehad van een 'Delhi belly'. Maar op de één-na-laatste dag word ik toch nog ziek. In het vliegtuig van Varanasi naar Delhi voel ik me niet lekker en dat wordt snel erger. Op de luchthaven worden we opgehaald door mr. Singh. We zijn verrast hem weer te zien. Ook in de auto en in het hotel voel ik me erg ziek. Ik blijf misselijk, ondanks herhaaldelijk overgeven en dat zal 36 uur zo blijven. De hele volgende dag lig ik op bed. Ik kan bijna geen stap meer verzetten. Waardoor het komt, is ons een raadsel (we hebben hetzelfde gegeten), maar dat één of andere bacterie me flink te pakken heeft, is duidelijk. De laatste bezienswaardigheden in Delhi zullen we niet meer zien. Jammer, maar ik ben liever nu ziek, op de laatste dag, dan eerder tijdens de reis en dan andere mooie dingen missen. 's Avonds om negen uur brengt mr. Singh ons naar de luchthaven van Delhi. Als ik zo ziek blijf, dreigt het een nare vlucht te worden. Maar als we na een paar uur wachten op de luchthaven het vliegtuig instappen, begin ik me langzaam iets beter te voelen. In het vliegtuig eet ik voor het eerst weer wat en slaap ik een paar uurtjes. Als we de volgende ochtend in Nederland landen, gaat het weer redelijk met me. Ik ben nog erg moe, maar niet meer zo ziek als een dag eerder. Gelukkig maar.

Het slot van de reis verloopt dus iets anders dan gepland, maar voor de rest is het een prachtige reis geweest. We hebben ontzettend veel gezien en indrukken opgedaan. We

zijn overweldigd door het lawaai en de chaos, hebben heerlijk gegeten en hebben drie weken prachtig weer gehad. Kortom: een zeer geslaagde reis!